

เขียนหนังสือสำหรับเด็กคิดแบบเด็ก

เกริก ยุ้นพันธ์

Eric Carle บอกว่าตั้งใจเป็นนักหนา เมื่อเขาไปเล่นนิทาน และวาดรูปให้เด็กดู เด็ก ๆ พากันพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “วาดรูปแบบนี้พวกเราทำได้”

อิริค คาร์ล เป็นคนเยอรมัน แต่ครอบครัวของเขาไปอยู่อเมริกา ปัจจุบันเขาอายุเกินหกสิบปี นานแล้ว หากแต่ว่าเขายังมุ่งมั่นสร้างผลงานเขียนหนังสือสำหรับเด็ก และวาดภาพประกอบในงานเขียนของเขาอยู่อย่างสม่ำเสมอ

ผลงานของเขาผมถือเป็นแม่แบบในการสอนวิชาการเขียนเรื่องสำหรับเด็ก ประเภทบันเทิงคดีมีอยู่เรื่องหนึ่งที่มีความครบทุกประการสำหรับทฤษฎีการเขียนของนักวิชาการทั่วโลก คือ แก่นเรื่องชัดเจน โครงเรื่องต่อเนื่องไม่ซับซ้อนสำหรับเด็ก ตัวละครน่าสนใจและมีบทบาทเด่นชัดในแต่ละตัว ทั้งตัวเอก ตัวรอง และตัวประกอบ ฉากเวลาและสถานที่ที่มีบรรยากาศของภาพโดยไม่ต้องอธิบายอะไรเลย ทัศนคติต่อการมองเรื่องที่น่าเสนอให้กับเด็กสะท้อนส่งผ่านไปสู่อุปกรณ์นำเสนองานและน่าสนใจที่สายตาผ่านความคิดของอิริค คาร์ล นำเสนอต่อเด็กยิ่งใหญ่มาก เทคนิคและรูปแบบสไตล์เฉพาะตัว เขาเป็นปัจเจกโดยเฉพาะไม่มีใครเหมือนและไม่เหมือนใคร

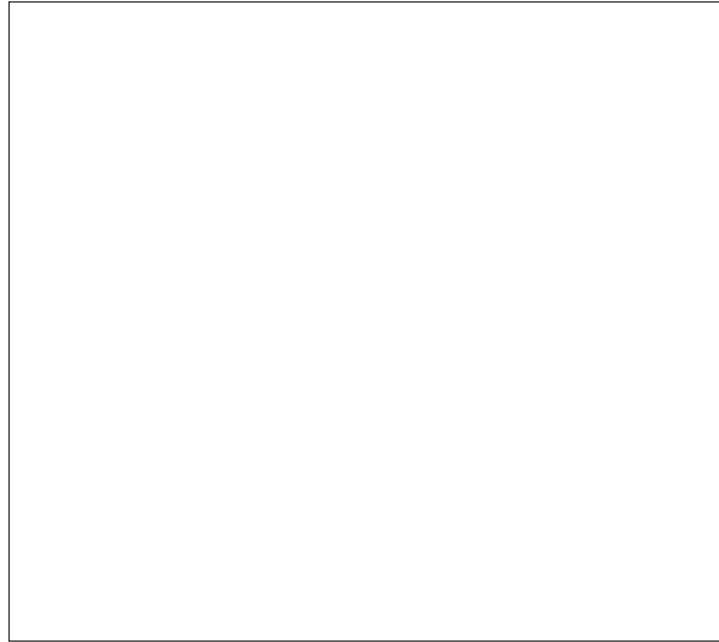

Eric Carle กับภรรยา

เรื่องสำหรับเด็กของอิริค คาร์ล เรื่องนี้ก็คือ “ปาปา ... หนอยอยากได้พระจันทร์” (Papa Please Get the Moon for Me)

เรื่องนี้เกิดขึ้นในตอนหัวค่ำ ลูกสาวแสนซนของพ่อมองออกไปที่นอกหน้าต่าง เธอเห็นพระจันทร์กำลังลอยโผล่ขึ้นมาตรงขอบฟ้า เธอร้องบอกพ่อ “พ่อ จ้าพาลูกออกไปดูพระจันทร์หน่อยสิ พระจันทร์ขึ้นแล้ว” พ่อแสนใจดีพาขี่คอเธอออกไปนอกบ้านยืนชมพระจันทร์กัน ท่ามกลางความมืด นี่ถ้าเป็นเมืองไทยผมว่าพ่อคงจะร้องเพลงกล่อมลูกจันทร์เอ๋ยจันทร์เจ้า ขอข้าวขอแกงเป็นแน่แท้

ลูกสาวเมื่อพ่อพาออกไปยืนดูดวงจันทร์กลมโตนอกบ้าน ปากก็ร้องขอให้พ่อไปเอาพระจันทร์มาให้เล่น พ่อก็แสนจะใจดีเป็นที่สุด ขนาดดาวกับเดือนพ่อยังพยายามเอามาให้ลูกเล่น (ดูเอาเถอะ อิริค คาร์ล แสดงให้เห็นถึงความรักแสนที่ยิ่งใหญ่ของพ่อหรือแม่ที่มีต่อลูก)

พ่อไปหาบันไดมาอันหนึ่งยาวมาก (ยาวมากจริง ๆ หนังสือหน้าที่เป็นบันไดนี้ยาวต่อเนื่องของหน้ากระดาษ 4 หน้า บันไดยังยาวล้นออกหลุดจากหน้าซ้ายมือต่อเนื่องไปอีก 4 หน้า และล้นหลุดไปในหน้าของแผ่นที่ 4 ด้านขวามือ)

บันไดยังยาวไม่พอที่พ่อจะไต่ขึ้นไปเอาดวงจันทร์ พ่อจึงไปที่ถูกเขาลูกหนึ่ง และเอาบันไดทอดที่ยอดของภูเขาลูกนั้นแล้วไต่ขึ้นไปหาพระจันทร์ (ที่นี่ทำทนายซี ทั้งเด็กและผู้ใหญ่กลัว ๆ กัน ว่าพ่อจะไต่ไปสุดบันไดแล้วไปเอาพระจันทร์มาได้หรือเปล่า) เพราะหน้าต่อไปของหนังสือ พ่อพลิกเปิดมา อิริค คาร์ลออกแบบไว้ โดยแบ่งครึ่งหน้ากระดาษด้านบนครึ่งหนึ่ง ด้านล่างครึ่งหนึ่ง ปิดปิดหน้ากระดาษฉากต่อไป ยิ่งทำให้ชวนตื่นเต้นไปกันใหญ่

พอคลี่กระดาษออกมาที่เด็ก ๆ เห็นก็คือ รูปดวงจันทร์ กลมโตเต็ม 4 หน้ากระดาษเลย พระจันทร์มีหน้ามีตาเหมือนเด็ก ๆ วาดรูปด้วย

พระจันทร์ดวงกลมโตจนพ่อไม่สามารถเออลงมาได้ จึงมีบทโต้ตอบกัน ในที่สุดพระจันทร์ยอมย่อตัวให้เล็กลงเหมือนคืนเดือนมืดเป็นจันทร์เสี้ยว พ่อจึงจับพระจันทร์และไต่บันไดลงมาเอาพระจันทร์ให้ลูกเล่น

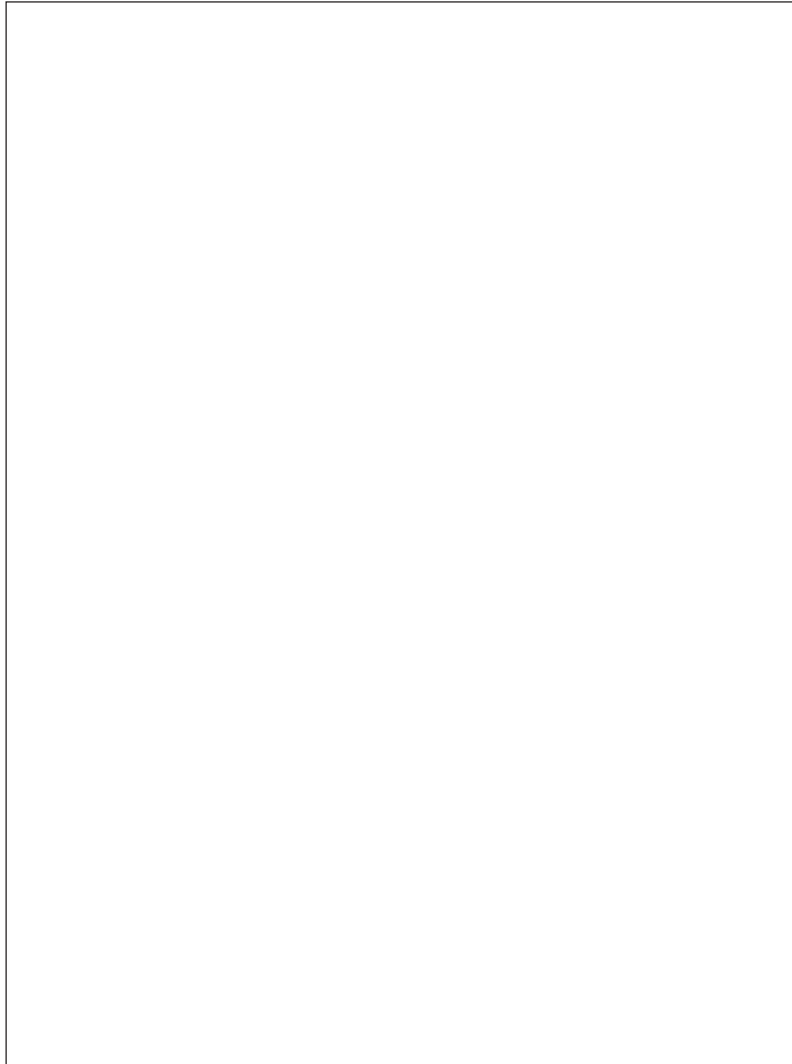
ลูกสาวดีใจ เล่นพระจันทร์อยู่สักครู่หนึ่ง โยนเล่น จับเล่น แล้วเบื่อ จึงปล่อยพระจันทร์กลับขึ้นฟ้า พระจันทร์จึงลอยกลับขึ้นฟ้าไป เสี้ยวของพระจันทร์ค่อย ๆ ขยายขึ้น ขยายขึ้น จนเต็มดวง กลมโต ลอยอยู่กลางฟ้า

จากหน้าจบ พ่อกับลูกเข้าบ้าน พ่อปิดไฟเข้านอน ลูกก็นอนหลับฝันดี

เรื่องจบลงด้วยความอบอุ่นและเปี่ยมสุข

“เห็นไหมครับเรื่องสำหรับเด็กเรียบ ๆ และเดินเรื่องราบรื่น จนจบ”

งานของอิริค คาร์ล นอกจากนำเสนอในรูปแบบของการเขียนสำหรับเด็กแล้ว อิริค คาร์ล ยังสร้าง

หนังสือสำหรับเด็กเรื่อง “พ่อจ๋าหนุ่ยอยากได้พระจันทร์” พิมพ์เป็นภาษาญี่ปุ่น ปี ค.ศ. 1986

สรรค์รูปภาพสำหรับเด็กด้วย คือเขาเขียนภาพประกอบที่ชวนให้เด็กสนใจด้วยภาพของเขาเป็นการสร้างภาพด้วยเทคนิคปะติดเฉพาะภาพประกอบในเรื่องพ่อจ๋า หนุ่ยอยากได้พระจันทร์นี้ ถ้าเด็กๆ ได้อ่านเอง เขาจะค้นพบบรรยากาศของท้องฟ้า สีของท้องฟ้าในเวลาค่ำคืน ตัวละครที่มีอยู่ในภาพที่ไม่มีกล่าวถึงในงานเขียนเลย แต่อิริค คาร์ลนำเอาแมวตัวหนึ่งมาเป็นตัวละครประกอบฉาก ตั้งแต่เริ่มเรื่องยันจบเรื่อง โดยไม่ได้หลงลืมเลย

ดังนั้นเรื่องที่น่าเสนอต่อเด็ก ผู้สร้างสรรค์ต้องละเอียดถี่ถ้วน มีเหตุมีผล มีที่มา มีทางออกไป ถ้าผู้สร้างสรรค์งานวรรณกรรมสำหรับเด็กเลยหรือหลงลืม จะเกิดจุดบอด หรือจุดบกพร่องที่จะเป็นคำถามตามมา เด็กจะซักเด็กจะสงสัยไม่รู้จบ

การเขียนหนังสือสำหรับเด็กเราจะต้องคิดแบบเด็กนั้น ผมขออธิบายและขยายความดังนี้คือจากตัวอย่างของหนังสือข้างต้นของอิริค คาร์ล ถ้าเราเป็นผู้ใหญ่และคิดโดยมีเงื่อนไขและเอา ประสบ

การณ์ทางความรู้สึกความเป็นจริงเข้ามาจับ เรื่อง จะไม่เกิดแบบนี้ขึ้นมาได้เลย **เพราะตอนที่พ่อไต่บันไดไปเอาพระจันทร์ดูมันไม่มีทางจะเป็นไปได้**

แต่เรื่องสำหรับเด็กเป็นไปไม่ได้โดยมีข้อแม้ว่า **เรื่องที่น่าเสนอต่อเด็กนี้จะไม่ส่งผลถึงสิ่งที่ยั่ววุ่น ทำให้เด็กเกิดอันตราย หรือภาพพจน์ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียทางศีลธรรม เรื่องของเด็กจึงเป็นไป ได้ ด้วยการท้าทายทางความคิด และจินตนาการ**

ธรรมชาติของเด็กๆ (ไม่รวมถึงเยาวชน) เด็กอยากรู้ เด็กอยากเห็น เด็กอยากโต เด็กอยากโชว์ เด็กอยากช่วย

ฉะนั้นการเขียนหนังสือสำหรับเด็กและการคิดแบบเด็กนั้น **ผู้สร้างสรรค์ต้องเข้าใจองค์รวม จิตวิทยาการพัฒนาการของเด็ก การเรียนรู้ของเด็ก ความต้องการขั้นมูลฐานของเด็ก และจะต้องมีชั้นเชิงในการสร้างสรรค์งานเขียนทางวรรณกรรมด้วยการวางโครงเรื่องนอกจากจะดำเนินเรื่องดีแล้ว ความคิดรวบยอดหรือแก่นของเรื่องจะต้องดีมากด้วย**

อย่างเช่นเรื่อง ปาป้า ... หนูอยากได้พระจันทร์ของอิริค คาร์ล แก่นเรื่องคือ ความรักของพ่อที่มีต่อลูกมาก แก่นเรื่องลึกลงไปอีกคือของสาธารณสมบัติที่เป็นของส่วนรวมแทนค่าหรือแทนความ

หมายถึงพระจันทร์ เราไม่ควรเอามาเป็นสมบัติส่วนตัว เราควรเอาคืนเจ้าของของเขาไปธรรมชาติของเด็กเบื่อง่าย อยากได้ง่ายในสิ่งที่ถูกใจ อิริค คาร์ล จับทางเด็กถูกจึงเอามาเป็นประเด็นในการสร้างสรรค์

ส่วนชั้นเชิงทางภาษานั้นจะต้องง่ายไม่ยากต่อการอ่านและควรอ่านรื่นด้วย

คำง่ายและภาษาไพเราะนี่ผมต้องยกให้คนโบราณที่คิดและสร้างเพลงกล่อมเด็ก แต่ผมยังเผื่อใจไว้สำหรับงานเขียนของคนไทยเล่มหนึ่งที่ใช้ภาษาและคำเหมาะสมกับเด็กมาก คือ งานเขียนของคุณสมใจ ทิพย์ชัยเมธา ในเรื่อง **“หนูมากับหนูมี”**

หนูมากับหนูมี หนูมาเป็นพี่ หนูมีเป็นน้อง หนูมาเป็นคนดี หนูมีเป็นคนขยัน ตายายให้ของขวัญหนูมาลงป่าให้ของขวัญหนูมีหนูมีได้ตุ๊กตาหมา หนูมาได้ตุ๊กตาหมี ฯลฯ

เห็นไหมล่ะครับ การเขียนเรื่องสำหรับเด็กนี้ดูง่าย ๆ แต่จะสร้างสรรค์ให้ดีนี่ชียาก และต้องคิดแบบเด็กด้วย การคิดแบบเด็กนี้ ผมคิดไม่ออกเหมือนกันว่ายากหรือไม่

การเขียนหนังสือสำหรับเด็กต้องคิดแบบเด็ก ผมก็ขอทิ้งเป็นประเด็นชวนคิดอีกด้วยว่า จริงหรือ ?

